

Investigation of Elementary School and Preschool Teacher Candidates Perceptions Regarding Special Education Through Metaphors *

Şükran UÇUŞ¹

¹Ahi Evran University, Faculty of Education, Turkey

ARTICLE INFO

Article History:

Received
06.04.2016
Received in revised form
20.12.2016
Accepted
28.12.2016
Available online
30.12.2016

ABSTRACT

The aim of this study is to find out, with the metaphor technique, the impressions and images of preschool teacher candidates and elementary school teacher candidates about "special education". The study group consists of 93 (43 males and 50 females) senior class elementary school teacher candidates and 62 (22 males and 40 females) senior class preschool teacher candidates who took Special Education course at Ahi Evran University during 2015-2016 academic year. The data obtained were analyzed with the content analysis in accordance with the qualitative research model "phenomenology". Thus, the data analyzed made up 6 categories reflecting the images of the teachers regarding "special education". The most commonly used metaphors are "the special education as strengthening and repairing" and "the special education as providing social awareness" for preschool teacher candidates. On the other hand, the most commonly used metaphor is "the special education as work of attention, self-abnegation, effort" for elementary school teacher candidates. Teacher candidates also produced negative metaphors on behalf of "the special education as hard and difficult construction" category.

© 2016 AUJES. All rights reserved

Keywords:

Early Childhood Education, Elementary education, Special Education, Metaphor

Extended Abstract

Purpose

Each child is different from another one and he/she has individual differences. However, a reasonable portion of children have special needs. They could have disabilities in a particular area such as learning difficulties, mental retardation, special gift, behavior disorders, emotional inefficacy etc. They are called "children with special needs" in the

¹This study was presented as an oral presentation in National Special Education Conference between December, 2nd -4th , 2015.

** Corresponding author's address: Ahi Evran University, Faculty of Education, Department of Elementary/ Early Childhood Education, Kırşehir
e-mail: sukranucus@gmail.com

literature. Children called “special children or children with disabilities” need a specially constructed education and teachers who are well-educated and well-experienced about special education. Besides, primary years of their education are crucial in their education experiences. That point brings out the truth of early childhood education and elementary education. That’s why teachers who have high awareness and well-qualified backgrounds have an important role and noteworthy position in a special child’s life. The aim of this study is to find out, with the metaphor technique, the impressions and images of preschool teacher candidates and elementary school teacher candidates about “special education”. Following research questions were asked to understand their perceptions regarding this issues:

1. Which metaphors did elementary school teacher candidates use to express their perceptions regarding special education?
2. Which metaphors did preschool teacher candidates use to express their perceptions regarding special education?
3. Which reasons did elementary school teacher candidates give reasons about special education?
4. Which reasons did preschool teacher candidates give reasons about special education?

Method

The study group consists of 93 (43 boys and 50 girls) senior class elementary school teacher candidates and 62 (22 boys and 40 girls) senior class preschool teacher candidates who took Special Education course at Ahi Evran University during 2015-2016 academic year. The data obtained were analyzed with the content analysis in accordance with the qualitative research model “phenomenology”. Thus, the data analyzed made up 6 categories reflecting the images of the teachers regarding “special education”. All findings were analyzed on behalf of five categories, namely, classification, elimination, developing categories, providing validity and reliability, calculating frequencies and interpreting data. Two independent researchers coded metaphors separately to provide reliability according to Miles and Huberman Reliability formula (Reliability = Agreement + Difference of opinion).

Results, Discussion and Conclusion

Elementary school teacher candidates composed valid 77 metaphors under the six categories whereas preschool teacher candidates composed 41 valid metaphors. These categories were “Special Education As a Output of Attention, Self-Abnegation and Effort”, “Special Education As a Construct Particular To Special Necessities”, “Special Education As Providing Equality”, “Special Education As a Construct Difficult and Strength”, “Special

Education As Strengthen and Reparative One”, “Special Education AS a Collaborative Work”. The most commonly used metaphors are “ the special education as strengthening and repairing” and “ the special education as providing social awareness “ for preschool teacher candidates. On the other hand the most commonly used metaphor is “the special education as work of attention, self-abnegation, effort” for elementary school teacher candidates. Teacher candidates also produced negative metaphors underneath the “ the special education as hard and difficult construction” category. In conclusion, teacher candidates generally got perceptions “special education” underneath general principles. Besides they have positive attitudes and perceptions. However, they couldn’t approach it as an implementation and evaluation process. They need to get pre-training, observation and experiences. This research was conducted with teacher candidates. Metaphors could be a tool to understand individuals’ perceptions, opinions and experiences on a concept. Parents’ and teachers’ metaphors can be explored in order to get a broader view and phenomenology about special education in the future research. Some applied courses such as implementation and evaluation course, curriculum development course; pre-service training may be integrated into teacher training or professional development programs.

Sınıf Öğretmeni Adaylarının ve Okul Öncesi Öğretmeni Adaylarının Özel Eğitime İlişkin Metaforik Algılarının İncelenmesi*

Şükran UÇUŞ^{1**}

¹Ahi Evran Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Türkiye

ÖZET

Makale Tarihi:
Alındı 06.04.2016
Düzeltilmiş hali
alındı 20.12.2016
Kabul edildi
28.12.2016
Çevrimiçi yayınlandı
30.12.2016

Bu araştırma sınıf öğretmeni adaylarının ve okul öncesi öğretmeni adaylarının “Özel Eğitim” kavramına yönelik sahip oldukları algıları metaforlar aracılığıyla ortaya çıkarmak amacıyla yapılmıştır. Çalışma nitel araştırma desenlerinden olgubilim desenine göre düzenlenmiştir. Bu araştırma 2015-2016 akademik yılın güz döneminde Ahi Evran Üniversitesi Eğitim Fakültesi Sınıf Eğitimi Anabilim Dalı ve Okul Öncesi Eğitimi Anabilim Dalında lisans eğitimi görmekte olan özel eğitim dersi almış 93 (43 erkek ve 50 kız) son sınıf öğretmeni adayı ve 62 (22 erkek ve 40 kız) son sınıf okul öncesi öğretmeni adayı ile yürütülmüştür. Veriler öğretmen adaylarından “Özel eğitim gibidir, çünkü” ifadelerin tamamlanmasıyla elde edilmiştir. Toplanan veriler içerik analizi yöntemi ile analiz edilmiş ve yorumlanmıştır. Elde edilen bulgulara göre “Özel Eğitim” kavramı için sınıf öğretmeni adayları 77, okul öncesi öğretmen adayları 41 geçerli metafor üretmiştir. Üretilen bu metaforlar daha sonra ortak özellikleri ve benzetme yönleri dikkate alınarak kategorileştirilmiştir. Bu işlem sonucunda “Özel Eğitim” kavramı için hem okul öncesi hem de sınıf öğretmeni adaylarının metaforları altı kategori altında toplanmıştır. Öğretmen adaylarının “Özel Eğitim”e ilişkin genel olarak algılarının olumlu yönde olduğu görülmüştür. Okul öncesi öğretmeni adayları en çok “Güçlendirici ve Onarıcı Olarak Özel Eğitim” ve “Toplumsal Bilinç Sağlama Olarak Özel Eğitim” kategorilerinde metafor üretirken, sınıf öğretmeni adayları ise, “Dikkat, Özveri ve Çaba Ürünü Olarak Özel Eğitim” kategorisinde en çok metaforu üretmiştir. Öğretmen adaylarının “Özel Eğitim” kavramına yönelik oluşturdukları metaforlar içinde “Güç ve Zor olan Bir Yapı Olarak Özel Eğitim” kategorisinde olumsuz nitelikte metaforlara da rastlanılmıştır.

© 2016 AUJES. Tüm hakları saklıdır

Anahtar Kelimeler:

Okul öncesi Eğitimi, Sınıf Eğitimi, Özel Eğitim, Metafor.

Giriş

Her çocuk, bir diğerinden farklı olarak doğmakta; fiziksel, bilişsel ve duyuşsal açıdan farklı özellikler ve gereksinimlerle büyüyüp, gelişmektedir. Bazı çocuklar akranlarına göre daha düşük ya da daha yüksek performans gösterdiğinde özel ilgi,

* Bu çalışma, 2-4 Aralık 2015 tarihleri arasında Ulusal Özel Eğitim Kongresi'nde sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

**Sorumlu yazarın adresi: Ahi Evran Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Temel Eğitim Bölümü Okul Öncesi Eğitimi Bölümü, Kırşehir e-posta: sukranucus@gmail.com

ihitiyaç ve eğitime gereksinim duyabilirler. Bu bağlamda söz konusu bireylerin özel ilgi, özveri, ihtiyaç ve eğitime sahip olma gerekliliği ortaya çıkmaktadır. Milli Eğitim Bakanlığı Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliğine (2000) göre, özel gereksinimli birey çeşitli nedenlerle bireysel özellikleri ve yeterlikleri açısından akranlarından beklenen düzeyde anlamlı farklılık gösteren bireyler olarak tanımlanmaktadır. Bu bireylerin sürdürülebilir gelişimi ve eğitimi için özel bir eğitim alanına ihtiyaç duyulur. Özel eğitim, normal öğrenci özelliklerinden önemli ölçüde farklılaşan öğrencilere sağlanan, bireysel olarak planlanmış ve bireyin bağımsız yaşama olasılığını en üst düzeye kadar çıkarmayı hedefleyen eğitim hizmetleri bütünüdür. Bu bağlamda özel eğitimin temel amacı, özel gereksinimli öğrencilerin toplumda mümkün olduğunca bağımsız olarak yaşamlarını sürdürebilmelerini sağlayacak becerileri kazandırmaktır. Sağlanacak eğitimin niceliği ve niteliği ne kadar yüksek olursa, öğrencilerin de bağımsız yaşam becerilerini kazanarak toplumsal yaşama katılmaları o denli kolay olur (Ergül, Baydık, Demir, 2013). Bununla beraber özel eğitim, yetersizliği olan bireylere yapılan amaçlı bir müdahaledir. Başarılı bir müdahalenin, yetersizliği olan bireyin öğrenme ortamına, okul ve topluma etkin katılımına ket vuran tüm engelleri ortadan kaldırması, o engellerden bireyi koruması ya da o engellerin üstesinden gelmesini sağlaması gerekir. Müdahalenin bu bağlamda önleyici, iyileştirici ve ödünleyici üç temel uygulama biçimi vardır (Ataman, 2005, s. 20). Bu temel uygulama biçimleri kapsamında, bireylerin ihtiyaç ve gereksinimleri doğrultusunda gerekli hizmetler, eğitimsel ve fiziksel düzenlemeler yapılmakta ve geliştirilmektedir.

Özel eğitim hizmetleri kapsamındaki alan yazınında, öğretmenlerin nitelikleri ve yeterlikleri üzerinde durulmaktadır. Özel eğitim alanında çalışan öğretmenlerinin genel öğretmenlik ve özel eğitim bağlamında gerekli bilgi, beceri ve tutumlara sahip olmaları özel eğitimin çıktılarını olumlu yönde etkilemektedir (Güleç-Aslan, Özbey, Sola-Özgüç, Cihan, ?). Özel eğitim gerektiren bireylerin eğitim ve sosyal ihtiyaçlarını karşılamak için özel olarak yetiştirilmiş personel, geliştirilmiş eğitim programları ve yöntemleri ile özel eğitim gerektiren bireylerin bireysel yeterliklerine dayalı, gelişim özelliklerine uygun ortamlarda sürdürülebilir eğitim önem arz etmektedir (Cavkaytar ve Diken, 2005).

Öğretmenler de öğretimin bireyselleştirilmesi konusunda ne tür uyarlamalar yapacaklarını bu uyarlamaların öğrenci bireyselleştirilmiş eğitim programına (BEP) nasıl yansıtacağını belirlemek, çeşitli uyarlamalara gereksinim duyan engelli

öğrenciler için de ne tür düzenlemeler yapacaklarını tespit etmek durumundadırlar. Genel eğitim sınıfları tüm öğrencilerin gereksinimlerini karşılayacak, öğrenmelerini kolaylaştıracak biçimde düzenlenmelidir. Bu nedenle sınıf öğretmeni, yalnızca olumlu tutumlara sahip olma açısından değil, aynı zamanda fiziksel çevresini, programı ve öğretim yöntemlerini farklı gereksinimlere göre uyarlama ve etkili sınıf yönetimi tekniklerini kullanma açısından gerekli bilgi ve becerilere sahip olmalıdır (Kargın, 2010, s.84-87).

Bazı öğretmenler, özel gereksinimli öğrencilere deneyimi yoksa bile kaynaştırma uygulamalarını denemeyi kabul etmekte, deneyim kazandıktan sonra da programı sürdürme konusunda gönüllü olmaktadır. Bazı öğretmenler ise, sınıflarına özel gereksinimli öğrencileri kabul etmekte çekingen davranmakta, bu çocuklarla çalışmak konusunda yetersiz olduklarını ifade ederek çocukların gereksinimlerini karşılayabilmek için diğer çocuklardan daha fazla gereksinim duyacakları düşünülmektedir (Sucuoğlu ve Kargın, 2014, s. 303). İlkokul döneminde akademik ve sosyal becerileri geliştiren sınıf öğretmenin özel gereksinimli bireyler üzerinde olumlu bir görüşe ve algıya sahip olduğunda yapacağı tüm uygulamaların ve düzenlemelerin niteliği artacaktır. Bununla beraber, erken çocukluk eğitiminde bireylerde risk faktörlerinin belirlenmesi ve erken müdahale edilmesi konusunda okul öncesi öğretmenlerinin katkısı ve rolünün yadsınmaması gerekmektedir. İlkokullarda okullarında kaynaştırma eğitimi alan öğrencilerin sayısında yaşanan hızlı artış sevindirici bir gelişme olmakla birlikte, okul öncesi eğitim ve ortaöğretimde kaynaştırma öğrencisi sayısının düşük olduğu görülmektedir (ERG, 2011). Bu bağlamda çocuğu anne babasından sonra düzenli etkileşim içinde bulunduğu okul öncesi öğretmeni eğitim ortamının vazgeçilmez bir parçasıdır. Özel gereksinimli bireylerin eğitim ortamına ve sosyal yaşama katılım ve sürdürülebilirliği sağlama açısından da önemlidir.

Kaynaştırma yapılan okulların, yönetici, rehber öğretmen, sınıf öğretmeni, kaynaştırma yapılan sınıftaki öğrenciler ve velileri bu konuda bilgilendirilmedikleri için, kaynaştırılmış özel gereksinimli öğrencilere karşı olumsuz tavır takınmaktadırlar. Kaynaştırma yapılan okulun, fiziki yapısı dikkate alınmadan, öğrenci sayısı, sınıf büyüklüğü, donanım v.b. kaynaştırma yapılmaktadır. Bu da hem kaynaştırılan öğrenci hem de öğrencinin sınıf arkadaşları açısından olumsuzlukların oluşmasına neden olmaktadır. Sınıf öğretmenleri BEP'ler hazırlanmış olsa dahi nasıl uygulayacaklarını

bilmediklerinden, kaynaştırılan öğrencileri yok farz etmekte ve sınıfta uygun olmayan yere oturtmaktadırlar. Sınıf öğretmenleri, sınıf kontrolü, alternatif öğrenme stratejileri vb. konularda yeterli bilgilerle donatılmadıkları için, özel gereksinimli çocuklarla karşılaştıklarında bocalamaktadırlar. Tıpkı öğretmenler gibi öğrenciler de özel gereksinimli akranları ile aynı sınıfı paylaşmaya başladıklarında bu deneyime özel gereksinimli olma hakkında hemen hiç bilgiye sahip olmadan başlamaktadırlar (Ataman, 2012, s. 16; Özdemir, 2011, s. 105). Öğretmenin sergilediği tutumlar kaynaştırma öğrencisinin akranları ile ve akranların da kaynaştırma öğrencisi ile karşılıklı etkileşimin önünü açar.

Öğretmenler için en önemli sorunlarından biri de, sınıflarını yönetebilmek ve özel gereksinimi olan öğrencilere uygun davranışlar kazandırmaktır. Okul yöneticileri ve öğretmenler okulun güvenliğini ve etkililiğini tehdit eden bir sorunla mücadele etmek durumunda kaldıklarından, bu sorun son 20 yıldır giderek büyüyen bir kamu sorunu haline gelmiştir. Öğrenci özelliklerindeki artan farklılıklar ve yasaların gereklerini yerine getirme konusunda güçlüklerle birlikte, öğretmenler ve yöneticiler okul kurallarına uygun davranışları ve sınıf yönetimini farklı şekillerde ele alma gereği duymuşlardır (Erbaş, 2014).

Çocuklar en az kısıtlayıcı ortamda bulunduğu toplumdaki en az ölçüde ayrı kaldığı için üst düzey gelişim gösterir. Bununla beraber erken müdahale, tanı ile uygulamaya yetersizliği en aza indirgenmesi önemli uygulamalardandır (Ataman, 2005, s.13). Yetersizliği olan öğrencilerle çalışan öğretmenlerin, bu çocuklara ve gençlere önemli katkılarda bulunmak için çeşitli fırsatları vardır. Yetenekli öğretmenler tarafından sunulan iyi bir eğitim sayesinde bu öğrenciler, öğrendiklerini hayatın zorlukları karşısında uygulayabilme becerisi geliştireceklerdir. Öğretmenler yetersizliği olan öğrencilerin genel eğitimde başarılı bir şekilde bütünleştirilmesini kolaylaştıran etkili öğretimleri sunmada ve bu öğretimlerin verimliliğini değerlendirmedeki rollerini dikkatli bir şekilde gözden geçirilmelidirler (Demir, 2014, s. 3-5). Dolayısıyla okul öncesi öğretmenleri erken müdahale ve risk taşıyan bireylerin tespitinde, sınıf öğretmenleri ise öğretimsel düzenlemeler ve etkili kaynaştırma uygulamalarında önemli dinamikler olarak karşımıza çıkmaktadır. Çocukların en az kısıtlayıcı ortam olarak genel eğitim sınıflarında aldığı eğitimle topluma entegresini sağlayan, yetersizliği engele dönüştürmeyi önleyen, özel gereksinimli çocukların potansiyellerini en üst düzeye çıkarmayı amaçlayan, bağımsız beceriler kazandıracak

öğretmenlerin var olması nitelikli uygulamaları doğurur. Bu bağlamda, eğitimcilerin özel eğitime ilişkin belli başlı bilgi, beceri ve tutumlara sahip olmaları ve bu bağlamda lisans döneminde konuya ilişkin gerekli eğitimleri almaları gerekmektedir.

Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın temel amacı, gelecekte özel eğitimde eğitsel uygulamaların uygulayıcısı ve özel gereksinimli bireyler için önemli karakterler olan sınıf öğretmeni adaylarının ve okul öncesi öğretmeni adaylarının özel eğitime ilişkin algılarını kullandıkları metaforlar aracılığıyla tespit etmektir. Bu temel amaç doğrultusunda aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır:

1. Sınıf öğretmeni adaylarının özel eğitime ilişkin algılarını hangi metaforları kullanarak ifade etmişlerdir?
2. Okul öncesi öğretmeni adaylarının özel eğitime ilişkin algılarını hangi metaforları kullanarak ifade etmişlerdir?
3. Sınıf öğretmeni adayları adayları, özel eğitime ilişkin algılarını hangi gerekçeleri kullanarak ifade etmişlerdir?
4. Okul öncesi öğretmeni adayları, özel eğitime ilişkin algılarını hangi gerekçeleri kullanarak ifade etmişlerdir?

Yöntem

Araştırma Deseni

Bu araştırma nitel araştırma desenlerinden olgu bilim modeline göre yapılmıştır. Olgu bilim (fenomenoloji) deseni, farkında olduğumuz ama derinlemesine ve ayrıntılı bir anlayışa sahip olmadığımız olgulara odaklanmaktadır. Olgu bilim, bize tümüyle yabancı olmayan aynı zamanda da tam anlamını kavrayamadığımız olguları araştırmayı amaçlayan çalışmalar için uygun bir araştırma zemini oluşturur (Yıldırım ve Şimşek, 2006).

Çalışma Grubu

Çalışma grubu kapsamında; Ahi Evran Üniversitesi Eğitim Fakültesi Sınıf Eğitimi Anabilim Dalı ve Okul Öncesi Eğitimi Anabilim Dalında lisans eğitimi görmekte olan öğretmen adaylarına ulaşılmıştır. Bu bağlamda araştırma 2015-2016 akademik yılı güz döneminde özel eğitim dersi almış 93 (43 erkek ve 50 kız) son sınıf öğrencisi

sınıf öğretmeni adayı ve 62 (22 erkek ve 40 kız) son sınıf okul öncesi öğretmeni adayı ile yürütülmüştür. Katılımcılar gönüllük esasına göre araştırmaya katılmıştır.

Verilerin Toplanması

Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının “özel eğitim” kavramına ilişkin sahip oldukları metaforları ortaya çıkarmak amacıyla öğretmen adaylarının “Özel eğitim..... gibidir, çünkü...” ibaresini tamamlamaları istenmiştir. Öğretmen adayları bu ibareyi kullanarak ve sadece bir metafor üzerinde yoğunlaşarak, düşüncelerini dile getirmeleri ifade edilmiştir. Öğretmen adaylarına “Özel Eğitim” kavramına ilişkin kendi metaforlarını yazmaları için yaklaşık 30 dakikalık bir süre verilmiştir. Öğretmen adaylarının yazdığı bu ifadeler “doküman” olarak bu araştırmanın temel veri kaynağını oluşturmuştur.

Verilerin Analizi

Çalışmada elde edilen verilerin analizinde “içerik analizi” tekniğinden yararlanılmıştır. İçerik analizinin temel amacı toplanan verileri açıklayabilecek kavramlara ve ilişkilere ulaşmaktır. Betimsel analizde genel olarak özetlenen veriler, içerik analizinde daha derinlemesine incelenir ve betimsel yaklaşımla fark edilemeyen kavram ve temalara içerik analizi sonucu ulaşılabilir (Yıldırım ve Şimşek, 2006). Bu çerçevede öğretmen adayları tarafından geliştirilen metaforlar ilgili literatürde olduğu gibi beş aşamada analiz edilmiştir (Saban, 2008; Saban, 2009; Kalyoncu, 2012). Verilerin analiz edilmesinde kullanılan bu aşamalar;

- 1) Adlandırma aşaması,
- 2) Eleme aşaması,
- 3) Kategori geliştirme aşaması,
- 4) Geçerlik ve güvenilirliği sağlama aşaması,
- 5) Frekansların hesaplanması ve verilerin yorumlanması aşaması şeklinde belirlenmiştir.

Adlandırma Aşaması: Bu aşamada öğretmen adaylarının “Özel Eğitim” kavramlarına ilişkin üretmiş olduğu metaforlar bilgisayara aktarılmış ve üretilen metaforların geçici bir alfabetik listesi yapılmıştır. Listeleme işlemi tamamlandıktan sonra öğretmen adaylarının anlamlı metaforlar ve bunları açıklayan anlamlı cümleler kurup kuramadıklarına bakılmıştır. Bu aşamada kategorileştirme aşamasına zemin oluşturmak için üretilen metaforlara ilişkin kodlar yazılmıştır.

Eleme Aşaması: Eleme aşamasında okul öncesi ve sınıf öğretmeni adayları tarafından üretilen metaforlar Saban (2008)'in çalışmasında olduğu gibi; metaforun onusu, metaforun kaynağı, metaforun konusu ile kaynağı arasındaki ilişkisi bakımından ele alınmıştır. Bu bağlamda; belli bir metafor kaynağı içermeyen, üretilen metafora dair bir gerekçe belirtmeyen, “Özel Eğitim” kavramının yorumlanmasında ilişkisi olmayan, birden fazla kategori kapsamında ele alınabilen metaforlar belirlenmiş ve bunlar araştırmanın dışında bırakılmıştır.

Kategori Geliştirme Aşaması: Öğretmen adayları tarafından üretilen metaforların “Özel Eğitim” kavramının hangi ilkeleri ve özellikleri düşünülerek oluşturulduğu incelenmiş ve nasıl kavramsallaştırıldığına bakılmıştır. Bu doğrultuda adlandırma aşamasında metaforlara verilen kodlar dikkate alınarak, benzer temaları içeren metaforlar aynı kategoriye dâhil edilmiştir. Bu aşamada kategorilerin nasıl oluşturulduğuna ışık tutması açısından öğretmen adaylarının doğrudan ifadelerine yer verilmiştir.

Geçerlik ve Güvenirliği Sağlama Aşaması: Araştırmanın geçerliliğini artırmak üzere, araştırma raporlaştırılırken katılımcı ifadelerinden doğrudan alıntılarının yapılması ve sürecin detaylandırılması yoluna gidilmiştir. Öğretmen adayları tarafından üretilen metaforlar bağımsız iki araştırmacı tarafından kodlanarak kategorilere ayrılmıştır. Daha sonra araştırmacıların oluşturduğu listeler karşılaştırılarak görüş birliği ve görüş ayrılığı sayıları tespit edilmiştir. En son ulaşılan liste üzerinde Miles ve Huberman'ın güvenirlilik formülü ($\text{Güvenirlilik} = \frac{\text{Görüş Birliği}}{\text{Görüş Birliği} + \text{Görüş Ayrılığı}}$) kullanılarak .91 olarak hesaplanmıştır (Miles ve Huberman, 1994).

Frekansların Hesaplanması ve Verilerin Yorumlanması: Bu aşamada oluşturulan kategoriler tablolandırılmış ve öğretmen adaylarının bu metaforları kullanma sıklıkları frekans ve yüzde olarak ifade edilmiştir. Elde edilen bulgulara göre veriler yorumlanmıştır.

Bulgular ve Yorum

Bu çalışmada elde edilen genel bulgulara göre, sınıf öğretmeni adayları, “Özel Eğitim” kavramına yönelik toplam 77 adet geçerli metafor üretmiştir. Öğretmen adaylarının ürettiği bu metaforlar Tablo 1’ de verilmiştir.

Tablo 1. Sınıf Öğretmeni Adaylarının Özel Eğitim Kavramına İlişkin Ürettikleri Metaforlar

Metafor	f	Metafor	f	Metafor	f	Metafor	f	Metafor	f
Anne	3	İnsan Vücudu	1	Çölde su arama	1	Ağaç	2	Marangoz	1
Nefes	1	Hastahane	1	Bir Elin Parmak İzleri	1	Kuru Dalı Yeşertme	1	Merhem	2
Su	2	Sevgi	1	Çiçek	3	Ay	1	Oksijen	1
Yağmur	1	Kışın Çiçek Yetiştirme	1	Edebi Eser	1	Temel İhtiyaç	1	Kardelen	2
Meyve Bahçesi	1	Her Gece Uçurumdan Atlama	1	Kar Tanesi	1	Parkta Oyun	1	Kömürün Elmasa Dönüşmesi	1
Tren Vagonları	1	Annenin Çocuğu Yetiştirmesi	1	Açamamış Tomurcuk	1	Kar Taneleri	1	Sağlık	1
Makinist	1	Uçurum Çiçeği	1	Güneş	3	El işi	1	Kalp Atışı	1
Aile	1	Madendeki altın	1	Sanat	1	Dış doktoru	1	Zincir halkası	2
Maratonun hazırlık süreci	1	Meyve veren ağaç	1	Bulmaca	1	Toprağın verdiği çiçek	1	Zarurui ihtiyaç	1
Halı dokuma	2	Kanat	1	Tohum	1	Kitap yazmak	1	Tuş kilidi	1
Emniyet sibobu	1	Fidan	1	Virüs bulaşmış PC	1	Yağmur	2	Farklılıkları yok etme	1
Çiçek açmamış ağaç	1	Fedakarlık	1	Kombinasyon bütünü	1	Arının bal yapması	1	Dil	1
Terzi	1	Karanlıkta yönünü arama	1	Buz üstünde yürüme	1	Sürdürülebilir yaşam	1	Film Kastı	1

Tablo 1 incelendiğinde sınıf öğretmeni adaylarının “Özel Eğitim” kavramına yönelik 77 adet geçerli metafor oluşturduğu görülmektedir. Tabloda frekans değerlerine göre en sık tekrar edilen üç metafor; “Anne” (f=3), “Çiçek” (f=3) ve “Güneş” (f=3) şeklindedir. Oluşturulan metaforlar, benzetme yönleri dikkate alınarak kategorileştirilmiştir. Bu kategoriler ve kategorilerde yer alan metaforlar Tablo 2’ de verilmiştir.

Tablo 2. Sınıf Öğretmeni Adaylarının Özel Eğitim Kavramına İlişkin Ürettikleri Metaforların Toplandığı Kategoriler

Kategori	Kategori Kapsamındaki Metaforlar
Kategori 1: Dikkat, Özveri ve Çaba Ürünü Olarak Özel Eğitim	Maratonun hazırlık süreci (1), Zincir halkaları (1), Diş doktoru (1), Halı dokuma (1), Meyve veren ağaç (1), Zaruri ihtiyaç (1), Kitap yazma (1), Bulmaca (1), Yağmur(1), Fidan(1), Emniyet sibobu (1), Fedakârlık (1), İnsan vücudu (1), Annenin çocuğu yetiştirmesi (1), Çiçek (2), El işi(1), Zincir (1), Tablo (1), Anne (3), Ağaç (1), Kömürün elmasa dönüşmesi (1)
Kategori 2: Özel Gereksinimliliğe Özgü Bir Yapı Olarak Özel Eğitim	Sanat(1), Kanat (1), Aile (1), Tuş kilidi (1), Gereklilik (1), Terzi (1), Güneş (1), Yeni doğan bebeği büyütme (1), Sevgi (1), Kışın çiçek yetiştirme(1), Edebi eser (1), Elin parmak izleri (1), Kar taneleri (1), İhtiyaç(1), Açmamış tomurcuk (1), Kar tanesi (1), Su (1), Meyve bahçesi (1), Kalp atışı (1), Sağlık (1), Oksijen (1)
Kategori 3: Eşitlik Sağlayıcı Olarak Özel Eğitim	Parkta oyun oynama (1), Farklılıkları yok etme (1), Güneş (1), Kombinasyonlar bütünü (1), Kar altındaki kardelen (1)
Kategori 4: Güç ve Zor Olan Bir Yapı Olarak Özel Eğitim	Köy öğretmenin yaşadığı zorluklar (1), Madendeki altın (1), Arının bal yapması (1), Buz üstünde yürüme (1), Çölde su arama (1), Her Gece uçurumdan atlama (1)
Kategori 5: Güçlendirici ve Onarıcı Olarak Özel Eğitim	Kardelen (1), Yol Haritası (1), Virüs bulaşmış PC (1), Dil (1), Hastahane (1), Uçurum çiçeği (1), çiçek (1), Ay (1), Kuru bir dalı yeşertme (1), Çiçek açmamış ağaç (1), Su (1), Güneş (2), Merhem (2), Marangoz (1)
Kategori 6: Ekip İşleri Olarak Özel Eğitim	Tren vagonları (1), Makinist (1), Zincir (1), Nefes (1), Sürdürülebilir yaşam (1), Film kasti (1), Karanlıkta yönünü arama (1)

Tablo 2’ de görüldüğü gibi sınıf öğretmeni adayları tarafından oluşturulan metaforlar benzerlik yönlerine göre kategorileştirildiğinde 6 kategori elde edilmiştir. Bu kategoriler; “Dikkat, Özveri ve Çaba Ürünü Olarak Özel Eğitim”, “Özel Gereksinimliliğe Özgü Bir Yapı Olarak Özel Eğitim”, “Eşitlik Sağlayıcı Olarak Özel Eğitim”, “Güç ve Zor Olan Bir Yapı Olarak Özel Eğitim”, “Güçlendirici ve Onarıcı Olarak Özel Eğitim”, “Ekip İşleri Olarak Özel Eğitim” belirlenmiştir ve bu kategoriler aşağıda ayrı ayrı ele alınmıştır.

Kategori 1: Dikkat, Özveri ve Çaba Ürünü Olarak Özel Eğitim

“Dikkat, Özveri ve Çaba Ürünü Olarak Özel Eğitim” kategorisinde 24 adet metafor bulunmaktadır. Bu metaforlar ve frekansları; “Maratonun hazırlık süreci (1),

Zincir halkaları (1), Diş doktoru (1), Halı dokuma (1), Meyve Veren Ağaç (1), Zaruri ihtiyaç (1), Kitap yazma (1), Bulmaca (1), Yağmur(1), Fidan(1), Emniyet sibobu (1), Fedakarlık (1), İnsan vücudu (1), Annenin çocuğu yetiştirmesi (1), Çiçek (2), El işi(1), Zincir (1), Tablo (1), Anne (3), Ağaç (1), Kömürün elmasa dönüşmesi (1)” şeklindedir. Bu kategoride yer alan metaforlar ortak özellikleri ve benzetme yönleri dikkate alındığında, özel eğitim konusunda yapılan çalışmalarda özel bir hassasiyet gösterilmesi, duyarlı olunması, gereken önemin verilmesi vurgulandığı için “Dikkat, Özveri ve Çaba Ürünü Olarak Özel Eğitim” kategorisinde değerlendirilmiştir. Sınıf öğretmeni adaylarının “Dikkat, Özveri ve Çaba Ürünü Olarak Özel Eğitim” kategorisinde yer alan metafor ifadelerinden bazıları şöyledir:

“Özel eğitim sanata benzer; çünkü ince işçilik gerektirir. Her öğrenci ayrı bir sanat eseri ayrı bir güzelliştir.

“Özel eğitim bulmaca gibidir, çünkü çocukların güçlüklerini ve zorluklarını biz keşfederiz.”

“Özel eğitim halı dokumaya benzer; çünkü emek ister, ince bir işçilik gerektirir. Süreç zordur ama ortaya çıkan ürün paha biçilemeyecek kadar özeldir. Göz nurudur.”

“Özel eğitim emniyet sibobuna benzer çünkü ucunu bıraktığın zaman yapılan her şey yalan olur.”

“Özel eğitim meyve veren ağaca benzer; çünkü verimli bir bakım ve gerekli ilgiyi sağladığımızda güzel meyve verir, diğer meyvelerle bütünlüğü sağlar.”

“Özel eğitim el işine benzer; çünkü karmaşık bir yumağı ele alarak adım adım işleyerek örgünü örersin, ne kadar emek verirsen o kadar güzel bir örgü olacaktır.”

Kategori 2: Özel Gereksinimliliğe Özgü Bir Yapı Olarak Özel Eğitim

“Özel Gereksinimliliğe Özgü Bir Yapı Olarak Özel Eğitim” kategorisinde 21 adet metafor bulunmaktadır. Bu metaforlar ve frekansları; “Sanat(1), Kanat (1), Aile (1), Tuş kilidi (1), Gereklilik (1), Terzi (1), Güneş (1), Yeni doğan bebeği büyütme (1), Sevgi (1), Kışın çiçek yetiştirme(1), Edebi eser (1), Elin parmak izleri (1), Kar taneleri (1), İhtiyaç(1), Açmamış tomurcuk (1), Kar tanesi (1), Su (1), Meyve bahçesi (1), Kalp atışı (1), Sağlık (1), Oksijen (1)” şeklindedir. Bu kategoride yer alan metaforlar ortak özellikleri ve benzetme yönleri dikkate alındığında, özel eğitimin konusunda yapılan

çalışmalarda, her bireyin ilgi ve ihtiyaçları doğrultusunda öğretimin bireyselleştirildiği, bireylerin özel gereksinimlerine göre ayrı düzenlemeler yapıldığı vurgulanmaktadır. Sınıf öğretmeni adaylarının “Özel Gereksinimliliğe Özgü Bir Yapı Olarak Özel Eğitim” kategorisinde yer alan metafor ifadelerinden bazıları şöyledir:

“Özel eğitim bir elin parmak izlerine benzer; çünkü her çocuk parmak izi kadar özeldir.”

“Özel eğitim yeni doğan bebeği büyütmek gibidir çünkü ilk defa tanır gibi yaklaşırsın.”

“Özel eğitim anne gibidir; çünkü her çocuğun kendine has ihtiyacı ve sıkıntısıyla ilgilenir.”

“Özel eğitim bir terzi gibidir; çünkü özel eğitime gereksinim duyan her birey için her seferinde ayrı ayrı araştırma yapar tıpkı ölçü almak gibi ve bunun sonucunda da bireyler için yeni baştan bir plan, programlar ayarlar ve uygular. Yeni bir kumaşla yeni bir elbise dikmek gibi.”

“Özel eğitim telefon tuş kilidi gibidir; çünkü öğrenciye göre şifre gireriz yani herkese farklı bir uygulama gerektirir.”

“Özel eğitim kar tanelerine benzer; çünkü her özel birey genel olarak aslında kardır fakat kendi içinde farklı ve biriciktir, özeldir.”

“Özel eğitim açmamış tomurcuğa benzer; çünkü o tomurcuğa gerekli su, ışık vb. verilince açar. Öğretmen de onun ihtiyaçlarına yönelik gerekli bilgi ve eğitimi verince öğrenci gelişir.”

Kategori 3: Eşitlik Sağlayıcı Olarak Özel Eğitim

“Eşitlik Sağlayıcı Olarak Özel Eğitim” kategorisinde 5 adet metafor bulunmaktadır. Bu metaforlar ve frekansları; “Parkta oyun oynama (1), Farklılıkları yok etme (1), Güneş (1), Kombinasyonlar bütünü (1), Kar altındaki kardelen (1)” şeklindedir. Bu kategoride yer alan metaforlar; ortak özellikleri ve benzetme yönleri dikkate alındığında, özel eğitim herkes için eşit eğitim hakkına sahip olma, fırsat eşitliği yaratma, bireyleri gelişim düzeyleri açısından normal bireylere yaklaştırma hakkında vurgulamalar yapılarak benzetilmiştir. Sınıf öğretmeni adayları *“Eşitlik Sağlayıcı Olarak Özel Eğitim”* kategorisinde yer alan metafor ifadelerinden bazıları şöyledir:

“Özel eğitim her türlü kombinasyonlar bütünüdür, çünkü toplum içinde her insan yaşama ve eğitim hakkına sahiptir. Bunun için yapılan faaliyetler bütünüdür.”

“Özel eğitim Güneş gibidir, çünkü gereksinim duyan her çocuğa eşit derecede fayda sağlar, nasıl ki Güneş ışığını her yere dağıtıyor, özel eğitim de öyledir.”

Kategori 4: Güç ve Zor Olan Bir Yapı Olarak Özel Eğitim

“Güç ve Zor Olan Bir Yapı Olarak Özel Eğitim” kategorisinde 6 adet metafor bulunmaktadır. Bu metaforlar ve frekansları, “Köy öğretmenin yaşadığı zorluklar (1), Madendeki altın (1), Arının bal yapması (1), Buz üstünde yürüme (1), Çölde su arama (1), Her Gece Uçurumdan Atlama (1)” şeklindedir. Bu kategoride yer alan metaforlar ortak özellikleri ve benzetme yönleri dikkate alındığında, özel eğitim sürecinin güçlüklerle ve zorluklarla dolu olduğu vurgulanmıştır. Sınıf öğretmeni adayları “Güç ve Zor Olan Bir Yapı Olarak Özel Eğitim” kategorisinde yer alan metafor ifadelerinden bazıları şöyledir:

“Özel eğitim arının bal yapmasına benzer; çünkü uzun ve zahmetli bir süreçtir.”

“Özel eğitim köy öğretmenin yaşadığı zorluklar gibidir; çünkü diğer öğretmenlerden daha çok çaba sarf etmeniz gerekir.”

“Özel eğitim çölde su aramaya benzer; çünkü büyük bir ihtiyaç olduğu bilinir fakat oldukça zor ve zaman alıcı bir süreçtir.”

“Özel eğitim buz üstünde yürümeye benzer; çünkü yaptığın iş boyunca sürekli korku ve kaygı hissedersin.”

Kategori 5: Güçlendirici ve Onarıcı Olarak Özel Eğitim

“Güçlendirici ve Onarıcı Olarak Özel Eğitim” kategorisinde 17 adet metafor bulunmaktadır. Bu metaforlar ve frekansları; “Kardelen (1), Yol Haritası (1), Virüs bulaşmış PC (1), Dil (1), Hastahane (1), Uçurum çiçeği (1), Çiçek (1), Ay (1), Kuru bir dalı yeşertme (1), Çiçek açmamış ağaç (1), Su (1), Güneş (2), Merhem (2), Marangoz (1)” şeklindedir. Bu kategoride yer alan metaforlar ortak özellikleri ve benzetme yönleri dikkate alındığında, özel gereksinimli bireylerin güçlük çektiği alanlarda güçlendirme, eksiklerini tamamen ortadan kaldırma ya da azaltma, özel eğitimin genel ilkeleri olarak güçlendirici ve onarıcı olma anlamında vurgulanmıştır. Sınıf öğretmeni adaylarının “Güçlendirici ve Onarıcı Olarak Özel Eğitim” kategorisinde yer alan metafor ifadelerinden bazıları şöyledir:

“Özel eğitim sonradan doğan güneş gibidir, doğduğu yeri aydınlatır; çünkü Güneş doğmadan önce her yer karanlıktır ve güneş öğrenciyi aydınlatır.”

“Özel eğitim virüs bulaşmış PC gibidir; çünkü virüs bulaştığı zaman o pc yavaşlar ve ancak formatla çözülür. Ama insanlarda format sorunu çözücü ya da hafifletici olarak karşımıza çıkar.”

“Özel eğitim kuru bir dalı yeşertmeye benzer; çünkü özel eğitim gereksinimi olan bireyi hayata kazandırır.”

“Özel eğitim Ay’a benzer çünkü karanlığı aydınlatır.”

“Özel eğitim çiçek açmamış ağaca benzer, bahçedeki çiçek açmış tüm ağaçlara bakarak o da onlara uyum sağlamak için onlar gibi açmaya ve uyum sağlamaya çalışır.”

“Özel eğitim dile benzer; çünkü toplumu toplum yapar ve birarada tutar.”

“Özel eğitim yol haritası gibidir; çünkü bireylere yol göstericidir.”

Kategori 6: Ekip İşi Olarak Özel Eğitim

“Ekip İşi Olarak Özel Eğitim” kategorisinde 7 adet metafor bulunmaktadır. Bu metaforlar ve frekansları; “Tren vagonları (1), makinist (1), zincir (1), Nefes (1), Sürdürülebilir yaşam (1), Film kastı (1), Karanlıkta yönünü arama (1)” şeklindedir. Bu kategoride yer alan metaforlar, ortak özellikleri ve benzetme yönleri dikkate alındığında, özel eğitim çalışmalarının sadece tek bir kişinin ya da kurumun tekelinde olmadığı özel gereksinimli bireyle birebir çalışan ve onun yaşamında yer alan bütün yetişkinlerin görev ve sorumluluğu olduğunu, iş birliği gerektirdiği vurgulanmıştır. Sınıf öğretmeni adaylarının *“Ekip İşi Olarak Özel Eğitim”* kategorisinde yer alan metafor ifadelerinden bazıları şöyledir:

“Özel eğitim zincirin halkalarına benzer, çünkü bir halka bozulunca hepsi etkilenir. İş birliği gerekir.”

“Özel eğitim tren vagonları gibidir çünkü vagonlardan biri eksik olduğunda tren hareket edemez. Özel eğitimde de bir basamak tam uygulanmazsa ya da bir uygulama eksik olursa diğer basamaklar olmaz.”

“Özel eğitim sürdürülebilir yaşama benzer; çünkü her kademinin ve her katmanın rol ve sorumluluğu vardır.”

“Özel eğitim karanlıkta yönünü aramak gibidir; çünkü yanında rehber olmadan ya da ailen olmadan yönünü bulmak çok zordur.”

Okul öncesi öğretmen adayları ise, “Özel Eğitim” kavramına yönelik toplam 41 adet geçerli metafor üretmiştir. Öğretmen adaylarının ürettiği bu metaforlar Tablo 3’ de verilmiştir.

Tablo 3. Okul Öncesi Öğretmeni Adaylarının Özel Eğitim Kavramına İlişkin Ürettikleri Metaforlar

Metafor	f	Metafor	f	Metafor	f	Metafor	f	Metafor	f
İlaç	3	İhtiyaç	1	Güneş	1	En iyi yol	1	Nakış	1
Tüm çocukların eşitliği/ Eşitlik	2	Terazi	1	Destekleyici Nefes	1	Vücut	1	Yargıç Tokmağı	1
Özel sorumluluk gerektiren iş	2	Geri dönüşüm	1	Anne sütü	1	Denge	1	Terazi	1
Yardımcı Teknoloji	1	Eşitlik	1	Su	1	Tamirci	1	Çıkmaz Yol/Sokak	2
Samanlıkta iğne	1	Susuz kalmış bir çiçek	1	Onarım	1	Kaos	1	Hayal	1
Farkındalık	2	Sorumluluk	1	Dış Ses	1	Fatura	1	Nefes	1
Aile İlgisi	1	Uçurumun kenarındaki manzara	1	Kamu Spotu	1	Yağmur	1	Ayrıcalık	1
Beyaz papatyaların içindeki sarı kısım	1								

Tablo 3 incelendiğinde okul öncesi öğretmen adaylarının “Özel Eğitim” kavramına yönelik 41 adet geçerli metafor oluşturduğu görülmektedir. Tabloda frekans değerlerine göre en sık tekrar edilen üç metafor; “İlaç” (f=3), “Özel Sorumluluk Gerektiren Bir İş” (f=2), “Farkındalık” (f=2), “Tüm Çocukların Eşitliği - Eşitlik” (f=2) ve “Çıkmaz Yol, Sokak” (f=2) şeklindedir. Oluşturulan metaforlar, benzetme yönleri dikkate alınarak kategorileştirilmiştir. Bu kategoriler ve kategorilerde yer alan metaforlar Tablo 4’ de verilmiştir.

Tablo 4. Okul Öncesi Öğretmeni Adaylarının Özel Eğitim Kavramına İlişkin Ürettikleri Metaforların Toplandığı Kategoriler

Kategori	Kategori Kapsamındaki Metaforlar
Kategori 1: Güçlendirici ve Onarıcı Olarak Özel Eğitim	İlaç (3), Destekleyici Nefes (1), Tamirci (1), Vücut(1), Yardımcı teknoloji (1), Onarım (1), Su (1)
Kategori 2: Topluma ve Hayata Kazandırıcı Olarak Özel Eğitim	Geri dönüşüm (1), İhtiyaç (1), Güneş (1), En iyi yol (1)
Kategori 3: Eşitlik Sağlayıcı Olarak Özel Eğitim	Eşitlik (1), Anne sütü (1), Denge (1), Tüm çocukların eşitliği (1), Terazî (1), Yargıç tokmağı (1), Aile İlgisi (1)
Kategori 4: Güç ve Zor Olan Bir Yapı Olarak Özel Eğitim	Susuz kalmış bir çiçek (1), Samanlıkta İğne (1), Kaos (1), Çıkmaz yol (1), Çıkmaz sokak (1), Hayal (1)
Kategori 5: Toplumsal Bilinç Sağlama Olarak Özel Eğitim	Farkındalık (2), Sorumluluk (1), Dış ses (1), Fatura (1), Uçurumun kenarındaki manzara (1), Yağmur (1), Nefes (1), Kamu spotu (1)
Kategori 6: Özel Gereksinimliliğe Özgü Bir Yapı Olarak Özel Eğitim	Özel sorumluluk gerektiren bir iş (2), Ayrıcalık (1), Nakış (1), Beyaz papatyaların içindeki sarı kısım (1)

Tablo 4'te görüldüğü gibi okul öncesi öğretmeni adayları tarafından oluşturulan metaforlar benzerlik yönlerine göre kategorileştirildiğinde 6 kategori elde edilmiştir. Bu kategoriler; “Güçlendirici ve Onarıcı Olarak Özel Eğitim”, “Topluma ve Hayata Kazandırıcı Olarak Özel Eğitim”, “Eşitlik Sağlayıcı Olarak Özel Eğitim”, “Güç ve Zor Olan Bir Yapı Olarak Özel Eğitim”, “Toplumsal Bilinç Sağlama Olarak Özel Eğitim”, “Özel Gereksinimliliğe Özgü Bir Yapı Olarak Özel Eğitim” belirlenmiştir ve bu kategoriler aşağıda ayrı ayrı ele alınmıştır.

Kategori 1: Güçlendirici ve Onarıcı Olarak Özel Eğitim

“Güçlendirici ve Onarıcı Olarak Özel Eğitim” kategorisinde 9 adet metafor bulunmaktadır. Bu metaforlar ve frekansları; “İlaç (3), Destekleyici Nefes (1), Tamirci (1), Vücut(1), Yardımcı teknoloji (1), Onarım (1), Su (1)” şeklindedir. Bu kategoride yer alan metaforlar, ortak özellikleri ve benzetme yönleri dikkate alındığında, özel gereksinimli bireyleri eksik kaldıkları alanlarda güçlendirme, bazı güçlüklerini azaltma

ya da yok etme kapsamında ele alınmakta bu kapsamda bireyin ihtiyaçlarına cevap verildiği vurgulanmıştır. Okul öncesi öğretmeni adaylarının “Güçlendirici ve Onarıcı Olarak Özel Eğitim” kategorisinde yer alan metafor ifadelerinden bazıları şöyledir:

“Özel eğitim yardımcı teknolojiye benzer; çünkü özel gereksinimli çocuğun destekle hayatının kolaylaşmasıdır.”

“Özel eğitim ilaca benzer çünkü hayatımızdaki eksiklikleri tamamlamamızı sağlar. Tam olarak tedavi yapamasa bile hastalığın şiddetini azaltır.”

“Özel eğitim yaraya sürülen merhem gibidir; çünkü bu eğitime ihtiyaç duyan öğrencilerin eksikliklerini kapatır.”

Kategori 2: Topluma ve Hayata Kazandırıcı Olarak Özel Eğitim

“Topluma ve Hayata Kazandırıcı Olarak Özel Eğitim” kategorisinde 5 adet metafor bulunmaktadır. Bu metaforlar ve frekansları; “Geri dönüşüm (1), İhtiyaç (1), Güneş (1), En iyi yol (1), Ev (1)” şeklindedir. Bu kategoride yer alan metaforlar ortak özellikleri ve benzetme yönleri dikkate alındığında, toplum temelli bir eğitim anlayışı ile bireylerin toplumda etkin katılımı ve kendi kendine yetebilme görüşlerini vurgulamışlardır. Okul öncesi öğretmeni adaylarının “Topluma ve Hayata Kazandırıcı Olarak Özel Eğitim” kategorisinde yer alan metafor ifadelerinden bazıları şöyledir:

“Bence özel eğitim ihtiyaç gibidir çünkü toplumda oldukça çok birey olduğundan topluma uyum sağlayıcı bir şekilde düzenlemelere ihtiyaç vardır.”

“Özel eğitim güneş gibidir; çünkü özel ihtiyaç duyan öğrencinin hayatını aydınlatır, topluma kazandırır. Güneş nasıl hayat için vazgeçilmezse özel eğitime ihtiyacı olan öğrenci içinse özel eğitim programı ve eğitimi vazgeçilmezdir.”

“Özel eğitim en iyi yol gibidir; çünkü özel olan çocukları hayata kazandırma ve hayatını sürdürmesi için bize çizilen yollar bütünüdür.”

Kategori 3: Eşitlik Sağlayıcı Olarak Özel Eğitim

“Eşitlik Sağlayıcı Olarak Özel Eğitim” kategorisinde 7 adet metafor bulunmaktadır. Bu metaforlar ve frekansları; “Eşitlik (1), Anne sütü (1), Denge (1), Tüm çocukların eşitliği (1), Terazi (1), Yargıç tokmağı (1), Aile İlgisi (1)” şeklindedir. Bu kategoride yer alan metaforlar, ortak özellikleri ve benzetme yönleri dikkate alındığında, bireysel farklılıkların kabulü ve eşitliğin sağlanması adına bireylerin özel

eğitimde yararlandığı hizmetler ve diğer bireylerle eşit olabilme bağlamında vurgulanmıştır. Okul öncesi öğretmeni adaylarının “Eşitlik Sağlayıcı Olarak Özel Eğitim” kategorisinde yer alan metafor ifadelerinden bazıları şöyledir:

“Özel eğitim ana sütü gibidir; çünkü anne sütü kadar değerli ve vazgeçilmez bir öneme sahiptir ve eğitimde gerçekten feda edilecek fert yoktur.”

“Özel eğitim terazi gibidir; çünkü normal bireyle farklı güçlüklerle sahip bireyi dengeye getirmek için uğraşır, tüm çocukları eşit kılma amacına sahiptir.”

“Özel eğitim aile ilgisine benzer; çünkü anne-baba çocuklarına eşit şanslar ve olanaklar sunmak için uğraşır.”

Kategori 4: Güç ve Zor Olan Bir Yapı Olarak Özel Eğitim

“Güç ve Zor Olan Bir Yapı Olarak Özel Eğitim” kategorisinde 6 adet metafor bulunmaktadır. Bu metaforlar ve frekansları; “Susuz kalmış bir çiçek (1), Samanlıkta İğne (1), Kaos (1), Çıkmaz Yol (1), Çıkmaz Sokak (1), Hayal (1)” şeklindedir. Bu kategoride yer alan metaforlar, ortak özellikleri ve benzetme yönleri dikkate alındığında, özel eğitim uygulamalarının güç ve zor bir yapıya sahip olduğunu vurgulanmaktadır. Okul öncesi öğretmeni adaylarının “Güç ve Zor Olan Bir Yapı Olarak Özel Eğitim” kategorisinde yer alan metafor ifadelerinden bazıları şöyledir:

“Özel eğitimde susuz kalmış bir çiçeğe benzer çünkü hayata döndürmek için oldukça uğraşılır.”

“Özel eğitim samanlıkta iğneyi bulmak gibidir çünkü bu karşılıklı bunu hakkıyla yapmak çok zordur, öğretmenleri de bu yüzden çok değerlidir.”

“Özel eğitim çıkmaz sokak gibidir çünkü Özel eğitimde bilgi, beceri ve sabrın yoksa bilmediğin yerlerde gezdiğinde çıkmaza sapmak gibi güçlükler içinde mücadele edersin.”

Kategori 5: Toplumsal Bilinç Sağlama Olarak Özel Eğitim

“Toplumsal Bilinç Sağlama Olarak Özel Eğitim” kategorisinde 9 adet metafor bulunmaktadır. Bu metaforlar ve frekansları; “Farkındalık (2), Sorumluluk (1), Dış ses (1), Fatura (1), Uçurumun kenarındaki manzara (1), Yağmur (1), Nefes (1), Kamu Spotu (1)” şeklindedir. Bu kategoride yer alan metaforlar, ortak özellikleri ve benzetme yönleri dikkate alındığında, toplumda özel eğitim gerektiren bireylere ve özel eğitim hizmetlerine ilişkin bilgi ve becerinin gelişmesi açısından

vurgulanmaktadır. Okul öncesi öğretmeni adaylarının “Toplumsal Bilinç Sağlama Olarak Özel Eğitim” kategorisinde yer alan metafor ifadelerinden bazıları şöyledir:

“Özel eğitim faturaya benzer çünkü öğretmen o bireyi güçlüğünü fark eder ve duyarlı olursa, toplumun da farkına varması için önemli bir adımı atmış olur.”

“Özel eğitim farkındalığa benzer; çünkü yaşamda bizim dışımızdakileri fark etme gözlemlene güçlüklerini ve sorunlarını anlamamıza yardım eder.”

“Özel eğitim uçurum kenarındaki manzara gibidir, çünkü uçurumun kenarındakilerin de yaşamda var olduğunu fark etmek, onların da tüm güzelliklerle var olduğunu göstermek ancak farkındalıkla olur.”

Kategori 6: Özel Gereksinimliliğe Özgü Bir Yapı Olarak Özel Eğitim

“Özel Gereksinimliliğe Özgü Bir Yapı Olarak Özel Eğitim” kategorisinde 5 adet metafor bulunmaktadır. Bu metaforlar ve frekansları; “Özel Sorumluluk gerektiren bir iş (2), Ayrıcalık (1), Nakış (1), Beyaz Papatyaların İçindeki Sarı Kısım (1)” şeklindedir. Bu kategoride yer alan metaforlar, ortak özellikleri ve benzetme yönleri dikkate alındığında, bireyin ihtiyaçları ve gereksinimleri doğrultusunda her bireye özgü hazırlanan tüm hizmetler ve eğitim uygulamaları vurgulanmıştır. Okul öncesi öğretmeni adaylarının “Özel Gereksinimliliğe Özgü Bir Yapı Olarak Özel Eğitim” kategorisinde yer alan metafor ifadelerinden bazıları şöyledir:

“Bence özel eğitim özel sorumluluk gerektiren bir iş gibidir; çünkü özel olarak yetiştirilmesi gereken bireyleri kapsar. Onlara özel programlar, okullar etkinlikler vs. yapılması gerekir.”

“Özel eğitim bir ayrıcalık gibidir; çünkü özel eğitime ihtiyacı olanlar bu eğitime muhtaçtır.”

“Bence özel eğitim, özel eğitim gerektiren bireyler için su ihtiyacı gibidir; çünkü bir canlı nasıl susuz yaşayamazsa böyle bireylerde özel eğitimsiz yaşayamaz.”

“Özel eğitim avucumuzdaki kelebek gibidir, çünkü çok sıkıldığında kelebek ölür, serbest bırakırsak uçar gider korumasızca.”

“Özel eğitim nakış gibidir; çünkü özenle işlenmesi gereken bir durum olduğundan özel eğitime gereksinim duyan öğrenciler diğerlerine göre farklı özellikler gösterir.”

Sonuç ve Tartışma

Sınıf Öğretmeni Adaylarına İlişkin Sonuçlar

Sınıf öğretmeni adaylarının özel eğitime ilişkin bakış açılarını belirlemeyi amaçlayan bu araştırmada elde edilen verilerin analizi sonucunda toplam 77 metafor oluşturulduğu görülmüştür. Araştırma sonucunda, özel eğitime ilişkin 6 temel kategori ortaya çıkmıştır. Bu kategoriler; “Dikkat, Özveri ve Çaba Ürünü Olarak Özel Eğitim”, “Özel Gereksinimliliğe Özgü Bir Yapı Olarak Özel Eğitim”, “Eşitlik Sağlayıcı Olarak Özel Eğitim”, “Güç ve Zor Olan Bir Yapı Olarak Özel Eğitim”, “Güçlendirici ve Onarıcı Olarak Özel Eğitim”, “Ekip İşi Olarak Özel Eğitim” şeklinde belirlenmiştir. En sık tekrar edilen üç metafor; “Anne” (f=3), “Çiçek” (f=3) ve “Güneş” (f=3) şeklindedir. Bunlardan ilki ve frekansı (f=24) en yüksek olan “Dikkat, Özveri ve Çaba Ürünü Olarak Özel Eğitim” kategorisi başta olmak üzere toplam beş kategoride özel eğitimin olumlu yönlerine vurgu yapıldığı belirlenirken, sadece bir kategoride özel eğitimin olumsuz yönü üzerine metafor üretildiği görülmüştür.

Okul Öncesi Öğretmeni Adaylarına İlişkin Sonuçlar

Okul öncesi öğretmen adaylarının özel eğitime ilişkin bakış açılarını belirlemeyi amaçlayan bu araştırmada elde edilen verilerin analizi sonucunda toplam 41 geçerli metafor oluşturulduğu görülmüştür. Araştırma sonucunda, özel eğitime ilişkin 6 temel kategori ortaya çıkmıştır. Bu kategoriler; “Güçlendirici ve Onarıcı Olarak Özel Eğitim”, “Topluma ve Hayata Kazandırıcı Olarak Özel Eğitim”, “Eşitlik Sağlayıcı Olarak Özel Eğitim”, “Güç ve Zor Olan Bir Yapı Olarak Özel Eğitim”, “Toplumsal Bilinç Sağlama Olarak Özel Eğitim”, “Özel Gereksinimliliğe Özgü Bir Yapı Olarak Özel Eğitim” belirlenmiştir. Okul öncesi öğretmen adaylarının en çok “Güçlendirici ve Onarıcı Olarak Özel Eğitim” ile “Toplumsal Bilinç Sağlama Olarak Özel Eğitim” kategorilerinde metafor ürettikleri görülmüştür. Okul öncesi öğretmeni adaylarının sınıf öğretmeni adaylarından farklı olarak, “Toplumsal Bilinç Sağlama Olarak Özel Eğitim” ve “Topluma ve Hayata Kazandırıcı Olarak Özel Eğitim” kategorilerinde ürettikleri metaforlara bakılarak özel eğitim gerektiren bireylerin toplumda daha etkin katılımı ve sosyal yaşamda etkin olmaları adına vurgu yaptıkları ifade edilebilir. Sınıf öğretmeni adaylarına benzer olarak ise okul öncesi öğretmeni adaylarının da “Güç ve Zor Olan Bir Yapı Olarak Özel Eğitim” kategorisinde metafor üreterek özel eğitimin olumsuz yönüne değinmişlerdir.

Öğretmen adaylarının özel eğitimi en çok genel ilkeleri boyutunda algıladıkları belirlenmiştir. Özel eğitimin uygulama ve değerlendirme boyutu ile pek fazla ele almadıkları görülmektedir. Ayrıca, günümüzde okul öncesi ve ilkokulda özel eğitim aile katılımı, özel eğitimde yararlanılan hizmetler, farklı öğrenme-öğretme yaklaşımları, teknoloji desteği, bütüncül değerlendirme anlayışı ve sürdürülebilirlik olarak da algılanmaktadır. Bu algıda öğretmen adaylarının henüz uygulama boyutunda çok fazla gözlem yapmama ve deneyime sahip olmamaları durumu etkili olabilir.

Kaynaştırmaya yönelik olumsuz öğretmen tutumlarıyla uygulamada sıklıkla karşılaşılmaktadır. Öğretmen adaylarının “Özel Eğitim” algılarının olumlu yönde olduğu, ancak bu algıların uygulama ve öğrenme sürecini planlamaya yönelik düşüncelerinin olmadığı görülmüştür. Sınıf öğretmeni ve okul öncesi öğretmenleri ile yapılan çalışmalarda öğretmenlerin genel itibariyle olumsuz bir anlayışa sahip iken aynı alandan gelen öğretmen adaylarının ise olumlu bir yapıya sahip olduğu görülmektedir (Fayez, Dababneh ve Jumiaan, 2011; Sarı, Çeliköz ve Seçer, 2009; Şahbaz ve Kalay, 2011; Temel, 2000; Üstün ve Yılan, 2003; Varlıer ve Vuran, 2006; Yatkın, Sevgi ve Uysal, 2015).

Vaughn ve arkadaşları(2003) yaptıkları araştırmada genel eğitimde özel gereksinimli öğrencilerle nasıl ilgilenileceğine ilişkin öğretmen yeterlikleri ve hazırlıklarındaki yetersizliğin öğrencileri başarısızlığa ittiğini iddia etmektedirler. Söz konusu olumsuz tutumları olumluya çevirmek için öğretmene gereksinim duyduğu zamanın, eğitimin, personel ve materyal desteğinin sağlanmasına ve sınıftaki öğrenci sayısının daha az tutulmasına gayret edilmelidir. Ancak tüm bunlarla birlikte, öğretmenin öncelikle kendisinin öğrenmeye ve yardım almaya istekli olması gerekmektedir. Özel gereksinimli öğrencilerin eğitim sorumluluğunu üstlenmek istemeyen bir öğretmenin, bu öğrenciler hakkında bilgi toplaması, gerekli durumlarda kaynak kişilere başvurması, her gün sınırlı da olsa zaman ayırmaya çalışması olası görülmemektedir (Sucuoğlu ve Kargın, 2014, s. 53).

Sarı, Çeliköz ve Seçer (2009), özel eğitimle ilgili alınan derslerin ve özel eğitimle ilgili yapılan uygulamaların tutumları etkilediği sonucuna ulaşırken; Şahbaz ve Kalay'ın (2011) yaptıkları çalışmada; araştırmaya katılan okul öncesi öğretmen adaylarının özel eğitim dersi alıp almamalarına göre tutumlarının anlamlı bir şekilde farklılaşmadığı sonucuna ulaşmıştır. Gözün ve Yıkılmış (2004), öğretmen adaylarının

kaynaştırmaya yönelik olarak yeterli şekilde konu alanı ve pedagojik açıdan bilgilendirilmesinin öğretmenlerin kaynaştırma ve özel gereksinimli bireye ilişkin algıyı önemli derece etkileyeceği düşünülmektedir (Gözün ve Yıkılmış, 2004). Araştırma kapsamında çalışılan öğretmen adayları özel eğitim dersi almış bir çalışma grubudur. Bu bağlamda özel eğitim dersi almış olma okul öncesi ve sınıf öğretmenlerinin özel eğitim alanına ilişkin farkındalıklarını ve algılarını etkilediği söylenebilir.

Fayez, Dababneh ve Jumiaan (2011), yaptıkları araştırmalarında kaynaştırma uygulamalarını hayata geçirmek için erken çocukluk üzerine çalışan öğretmenlerin kaynaştırmayla öğretimlerini güçlendirmek için daha fazla uygulamayı içeren yapıların bulunmasına ihtiyaç olduğunu vurgulamışlardır. Öğretmenlerin kaynaştırmaya olan yeterliğini üç ana tema üzerinde incelemişler, bunları davranışlar, hazırlık aşaması, algılanmış kaygılar olarak ifade etmişlerdir (Fayez, Dababneh & Jumiaan, 2011). Öğretmen adaylarına ilişkin sürdürülebilir ve nitelikli eğitim süreçlerinde farklı faktörlerin ve değişkenlerin işe koşularak süreçler planlanabilir. Çalışılan öğretmen kitlesinin psikometrik ve sosyometrik yapısı önemli değişkenler arasındadır. Öğretmen eğitim yapısı farklı temalar ve faktörler eşliğinde çok boyutlu olarak ele alınması niteliği ve yeterliliği artırmak için önemli olabilir. Küçük-Doğaroğlu ve Bapoğlu-Dümenci (2015) okul öncesi öğretmenleriyle yaptıkları çalışmada, öğretmenlerin zihinsel ve davranışsal boyutta kaynaştırma eğitime yönelik bilgi düzeylerinin düşük olması nedeniyle uygulamalarda güçlük yaşadıklarını vurgulamıştır (Küçük-Doğaroğlu ve Bapoğlu-Dümenci, 2015). Bu bağlamda öğretmen adaylarına verilecek lisans eğitimlerinin zihinsel, davranışsal yeterliklerini işe koşacak şekilde kapsamlı çalışmaları ve uygulamaları içermelidir. Bununla beraber, Ergül, Baydık ve Demir'in (2013) yaptıkları araştırmada, öğretmenlerin akademik becerilerin öğretimi, sınıf yönetimi, dil ve konuşma becerilerinin kazandırılması ve otizm konuları en sık dile getirilen, kendilerini yetersiz buldukları ve hizmet içi eğitime gereksinim duydukları konulardır. Öğretmenlik uygulamalarının sürelerinin uzatılması ve yaygınlaştırılması ile derslerin daha çok uygulamaya yönelik olması öğretmenler tarafından en çok önerilenler arasında yer almaktadır (Ergül, Baydık ve Demir, 2013). Ayrıca öğretmen ve öğretmen adaylarına hem özel eğitim dersleri verilmesi hem de özel gereksinimli çocukları özel eğitim sınıfları ve kaynaştırma sınıflarında ayrı ayrı gözlemleyebilecekleri stajlara katılmaları önemlidir (Küçük-Doğaroğlu ve Bapoğlu-Dümenci, 2015).

Farklı şekillerde hazırlanmış öğretmen hazırlık programları öğretmen adaylarının karakterleri üzerinde etkisi bulunmaktadır. Bununla beraber dersi veren öğretim elemanının da eğitimsel ve kişisel karakteri, alan yetkinliği, tutum ve davranışları da önemli faktörler arasındadır (Kim, 2011). Öğretmen eğitiminde özel eğitime ve kaynaştırmaya ilişkin derslerin reformları, son değişiklikleri ve güncel gelişmeleri içeren bir yapıya sahip olması öğrencilerin yakın gelecekteki sınıflarında özel gereksinimli öğrencilere ilişkin öğretme-öğrenme süreçlerini planlamalarına önemli oranda katkı sağlar. Kaynaştırma eğitimine ilişkin düzenlemeler ve politikalar okulları yapılan değişikliklere ilişkin garanti altına alırken, düzenlemelerde yapılan taahhütlerle özel eğitim ve kaynaştırmaya ilişkin çeşitli paydaşların rollerini çeşitlendirir. Bu çeşitlendirme içerisinde yakın gelecekte olası yapılacak uygulamalar, esaslar ve resmi değişikliklerin de paylaşımına yer verilmesi önemli olacaktır. (Sharma, Simi & Forlin, 2015). Bu kapsam eğitim fakültesindeki özel eğitime ilişkin ders içerikleri düzenlenirken ve güncellenirken bu hususlara dikkat edilmesi önemli olabilir.

Öğretmenlerin öğrenme güçlükleri ve özel gereksinimlere ilişkin aldıkları eğitimlerin özel gereksinimli bireylerle çalışabilecek nitelikli öğretmeni oluşturduğuna dair bir kanıt yoktur. Daha fazla eğitim yerine farklılaştırılmış eğitimlerin yapılması ihtiyaca cevap vermesi esasında anlamlı olabilir. Bu kapsamda ihtiyaca dayalı bir eğitim anlayışı dillendirilebilir. Öğretmenlerin çalıştıkları öğrencinin güçlüğüne göre yeterliklere sahip olması gerekir; ancak danışma ve öğrenciler için öğretim hizmetleri sunmayı içeren kişilerarası beceri yeterliklerinin, akademik bilginin ve mesleki becerilerin akademik standartları sağlayıcı ve artıcı yapıda olması gerekmektedir (Hen ve Tam, 2006; Bataineh, Dababneh ve Baniabdelrahman, 2010).

Bu araştırma sınırlı sayıda okul öncesi öğretmeni ve sınıf öğretmeni adayı ile gerçekleştirilmiştir. Araştırmada ulaşılan sonuçların nedenlerinin detaylı olarak daha derinlemesine açıklanabilmesi için farklı veri toplama araçları ve yöntemler bir arada kullanılarak, farklı sınıf düzeylerindeki öğretmen adaylarıyla çalışmalar gerçekleştirilebilir. Bununla beraber öğretmen adaylarının algıları etkileyen faktörleri belirleme de önemli bir araştırma değişkeni olabilir. Metaforlar, öğretmen adaylarının ve öğretmenlerin özel eğitim, kaynaştırma, özel gereksinimli birey vb. kavramlarına ilişkin sahip oldukları algıları anlamada birer araştırma aracı olarak kullanılabilir. Metaforlara yönelik araştırmalar benzer ve farklı konularda yapılabilir. Metaforlar olmak istediğimiz veya olmadığımız, olageldiğimiz ve olmaktan kaçındığımız ve dahi

olabileceğimiz benlik algısını anlamamıza yardımcı olacağı ifade edilmektedir (Saban, 2008). Araştırmada elde edilen bu sonuçlara dayanarak şu öneriler getirilebilir:

- Bu araştırma sadece öğretmen adayları üzerinde yapılmış bir araştırmadır. Özel eğitim ya da bu kavramla ilişkili benzer konulara ilişkin metafor çalışmaları anneler, babalar, yöneticiler, öğrenciler ve diğer branş öğretmenleri ile yapılabilir. Eğitim Fakültesinin diğer öğretmen adaylarının özel eğitim algıları metafor yoluyla belirlenerek karşılaştırılabilir.
- Öğretmen adaylarının lisans eğitimi sürecinde özel eğitime ilişkin algılarının farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek amacıyla, farklı sınıflar arasında karşılaştırmalı çalışmalar yapılabilir.
- Öğretim elemanlarının, öğretmenlerin ve öğretmen adaylarının özel eğitime ilişkin algılarını belirlemeye ve karşılaştırmaya yönelik araştırmalar yapılabilir.
- Öğretmen adaylarının özel eğitime ilişkin çoklu bakış açılarını sağlamak amacıyla, öğretmen eğitimi programlarında uygulamalı özel eğitim, özel eğitimde program geliştirme, kaynaştırma eğitimi, farklı alanlarda öğretim dersleri verilebilir.

Kaynaklar

- Ataman, A. (2005). Özel Gereksinimli Çocuklar ve Özel Eğitim. Özel Gereksinimli Çocuklar ve Özel Eğitim Giriş içinde. (s.11-30). Ankara: Gündüz Eğitim ve Yayıncılık.
- Ataman, A. (2012). Özel Eğitimin Temelleri. Temel Eğitim Öğretmenleri İçin Kaynaştırma Uygulamaları ve Özel Eğitim içinde. Ayşegül Ataman & E. R. Özmen (Ed.) (s. 3-56). Ankara : Vize Yayıncılık.
- Bataineh, O.; Dababneh, K.; Baniabdelrahman, A. (2010). Competencies of learning disabilities for general education teachers in regular classrooms in Jordan. *University of Sharjah Journal of Humanities & Social Sciences*. 7 (1). 27-45.
- Cavkaytar, A.; Diken, I.H. (2007). *Özel Eğitime Giriş*. Ankara: Kök Yayıncılık.
- Demir, Ş. (2014). Özel Eğitim: Öğretime Giriş. *Özel gereksinimi olan öğrenciler için öğretim stratejileri* içinde . 10. Basımdan çeviri. Ş. Yücesoy Özkan (Cev.Ed.), (Strategies for teaching learners with special needs, Tenth edition, Eds.

- Edward A. Polloway, Loretta Serna, James R. Patton & Jenevie W. Bailey). (s.2-13.) Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık .
- Eğitimde Reform Girişimi (ERG) (2011). *Kaynaştırma/ Bütünleştirme İçin Politika Analizi ve Öneriler*. İstanbul: Sabancı Vakfı.
- Erbaş, D. (2014). Sınıf Yönetimi Ve Davranışsal Destek Stratejileri. Özel gereksinimli Öğrenciler İçin Öğretim Stratejileri içinde . Ş. Yücesoy Özkan (Çeviri Ed.) (Strategies for teaching learners with special needs, Tenth edition, Eds. Edward A. Polloway, Loretta Serna, James R. Patton & Jenevie W. Bailey). (s.36-67). Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık .
- Ergül, C.; Baydık, B. ve Demir, Ş. (2013). Özel eğitim öğretmen adaylarının ve öğretmenlerinin zihin engelliler öğretmenliği lisans programı yeterliklerine ilişkin görüşleri ve bu görüşlerin farklı değişkenler açısından incelenmesi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 13(1), 499–522.
- Fayez, M. M. O.; Dababneh, K.; Jumiaan, I. F. (2011). Preparing teachers for inclusion: Jordanian preservice early childhood teachers' perspectives. *Journal of Early Childhood Teacher Education*. 32(4).322-337. DOI: 10.1080/10901027.2011.622239
- Güleç-Aslan, Y.; Özbey, F.; Sola-Özgüç, C.; Cihan, H. Özel Eğitim Alanında Çalışan Öğretmenlerin Sorunları ve ihtiyaçları: Vaka Çalışması. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 7 (31),639-654. - ,ISSN:: 1307-9581. 29.10.2015 tarihinde http://www.sosyalarastirmalar.com/cilt7/sayi31_pdf/6egitim/gulecaslan_yesim_vd.pdf adresinden erişilmiştir.
- Gözün, Ö.; Yıkılmış, A. (2004). Öğretmen adaylarının kaynaştırma konusunda bilgilendirilmelerinin kaynaştırmaya yönelik tutumlarının değişimindeki etkililiği. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi*. 5(2).65-77.
- Küçük-Doğaroğlu,T.; Bapoğlu-Dümenci, S.S. (2015). Sınıflarında kaynaştırma öğrencisi bulunan okul öncesi öğretmenlerin kaynaştırma eğitimi ve erken müdahale hakkındaki görüşlerinin incelenmesi. *Hacettepe University Faculty of Health Science Journal*. 1(2). 460-473.

- Hen, M.; Tam, K. (2006). Special education in general education programs in Singapore. *Teacher Education and Special Education*, 29, 149-156.
- Kargın, T. (2010). Kaynaştırma Eğitimi. *Öğretmenlik Programları İçin Özel Eğitim* içinde. Necate Baykoç Dönmez (Ed.). (s.66-89). Ankara: Gündüz Eğitim Yayınları.
- Kim, J. (2011). Influence of teacher preparation programmes on preservice teachers' attitudes toward inclusion. *International Journal of Inclusive Education*, 15(3), 355-377. DOI: 10.1080/13603110903030097.
- Milli Eğitim bakanlığı Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği (MEB) (2000), <http://mevzuat.meb.gov.tr/html/66.html>
- Özdemir, S. (2012). Kaynaştırma Eğitiminde Sosyal Uyumun Desteklenmesi. *Özel Gereksinimli Çocuklar ve Özel Eğitime Giriş* içinde. A. Ataman (Ed.).(s.103-127). Ankara: Gündüz Eğitim ve Yayıncılık.
- Saban, A. (2008). İlköğretim I. kademe öğretmen ve öğrencilerinin bilgi kavramına ilişkin sahip oldukları metaforlar. *İlköğretim Online*, 7(2), 421-455.
- Saban, A. (2009). Öğretmen adaylarının öğrenci kavramına ilişkin sahip olduğu metaforlar. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 7(2), 281-326.
- Sarı, H.; Çeliköz, N.; Seçer, Z. (2009). An analysis of pre-school teachers' and student teachers' attitudes to inclusion and their self-efficacy. *International Journal of Special Education*, 24 (3), 29-44.
- Şahbaz, Ü.; Kalay, G. (2010). Okul öncesi eğitimi öğretmen adaylarının kaynaştırmaya ilişkin görüşlerinin belirlenmesi. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 10(19), 116-135.
- Sharma, U.; Simi, J.; Forlin, C. (2015). Preparedness of Pre-service Teachers for Inclusive Education in the Solomon Islands. *Australian Journal of Teacher Education*, 40(5). 103-116. Retrieved from <http://ro.ecu.edu.au/ajte/vol40/iss5/6>
- Sucuoğlu, B.; Kargın, T. (2014). *İlköğretimde Kaynaştırma Uygulamaları Yaklaşımlar, Yöntemler ve Teknikler*. Ankara: Kök Yayıncılık.

- Temel, Z. F. (2000). Okul öncesi eğitimcilerin engellilerin kaynaştırılmasına ilişkin görüşleri. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18,148-155.
- Üstün, A.; Yılan, G. (2003). Okul öncesi öğretmenlerinin, zihinsel engelli çocukların kaynaştırma yoluyla eğitimlerine ilişkin sahip oldukları tutumlar. *Eurasian Journal of Educational Research*,13, 122-128.
- Varlier, G.; Vuran, S. (2006). The views of pre-school teachers about integration. *Educational Sciences Theory & Practice*, 6(2).578-575.
- Vaughn, S.; Linan,-Thompson, S.; Hickman, P. (2003). Response to instruction a means of identifying students with reading/learning disabilities. *Exceptional Children*, 69, 391-409.
- Yatkin, S.; Sevgi, H. M.; Uysal, S. (2015). Sınıf öğretmenlerinin, kaynaştırma eğitimine ilişkin görüşleri ve çeşitli değişkenlere göre mesleki tükenmişliklerinin incelenmesi. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 15 (Özel Sayı), 167-180.
- Yıldırım, A.; Şimşek, H. (2006). *Nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayınları.

Kaynak Gösterme

Uçuş, Ş. (2016). Sınıf Öğretmeni Adaylarının ve Okul Öncesi Öğretmeni Adaylarının Özel Eğitime İlişkin Metaforik Algılarının İncelenmesi. *Adıyaman Üniversitesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 6(2), 360-388.

Citation Information

Uçuş, Ş. (2016). Investigation of Elementary School and Preschool Teacher Candidates Perceptions Regarding Special Education Through Metaphors. *Adıyaman University Journal of Educational Sciences*, 6(2), 360-388.